



JÓLASÍÐAN

Gaman....

— Hvor evangelistur skrivaði jólaevangelíð? (Matteus, Markus, Lukas ella Johannes?)
 — Í hverjum landi ikon skidur við jóla-krubba-dekorationum? í kirkju.
 num og í vanligum heim um? í Ítalíu, Spanía ella Gríkkalandi?
 LOYSN:
 — Lukas.
 — Ítalíu.

Íkki eru nøgvi í Føroyu, sum gera sær eina jóla-krubba; men í teimum ka-tólísku londunum er hetta sera vanligi búið heima við hús og í kirkjuni.

Í málteignum í dag vísa vit tar, hvussu tú kanst gera eina jóla-krubba at hava heima við hús. Fólkini og djórini eru gjørdur pipureinsarum; men tú kanst eisini nýta annað tillur, t.d. leir ella modellverks. Vit hava gjørt Josef, Mariu, Jesusbarnið, teir triggjar sum minningar og eitt eil: men tú kanst gera nøgvi fleiri fólk og djór, t.d. hirnarar.

Jólakrubbarn
 Fjósir
 Klæð ein havargryns-pakka við hvítum pappiri innan og uttan og mala hann. Takið gert tú av seglarni. Legg eitt papp-stykki aftan fyri fjósið, klæð tað við pappi og mala sand, svartan himmal og stjörnur á. Undir fjósinum leggst tú eitt pappstykki við sandi, grasi ella hoygi.
 eigur tú at verða hugt eftir henni alla tálina, so eldur ikki kemur í.
 Um tú hevur hug, kanst tú eisini gera tær eitt jóla-lundslag. Tá gert tú tær eina litla byggi við smáum húsum úr pappi og vattarar og jólatrú úr reyðum og grønnum pipureinsarum. Harafturat kanst tú gera kava úr vatti og hava ein spegil sum tjørn.
 Heilsan
 Elin & Anika

Jólakrubbarn

Josef
 Snara 3 pipureinsarar til ein kropp. Legg vatt um høvdið og bukkin. Vind ljósareyrt tog um høvdið og seyma eygu og munni á við svartum og reyðum togvi. Vind svart tog um ovara partin av høvdið um til hár. Seyma síðni kirtlin og lat Josef í hann. Høvdarklæðið seymar tú á høvdið, og bindur eitt flattað band rúndan um. Lina eitt stívt pappir undir fjósinum, so hann stendur betur.

Hirnarar

Verða gjørdur á sama hátt við einum hirslastavi í hómum.

Maria

Seyma kjolan, lat hana í hann og seyma síðni sjálvð fast. Seyma langt hár og høvdarklæði á høvdið. Ger eygu og munni, og set hana niður á eina eggja-bakkaskál.

Jesusbarnið

Boyggi ein pipureinsara saman, legg vatt rúndan um og vind ljósareyrt tog um høvdið. Ger eygu og munni. Vind teppið um teppin, seyma tað fast, og legg barnið í fœringin á Mariu.

Eslið

Snara 5 pipureinsarar til eitt esil, legg vatt um bukkin, halsin og høvdið, og vind grátt tog um allan kroppin. Seyma eygu við svartum togvi. Hvert oyra verður heiklað á henda hátt: kasta 7 luft-maskur upp, heikla 7 fast-maskur, vend og heikla 4 fast-maskur. Seyma síðni oyrað á høvdið.



JÓLAHALD Í FØROYUM FYRR

Jólamatgur

Ymiskt er, hvussu slíknar víðvíkjandi jólamatgur hava verið kring Føroya land. Summa stabið hevur danskur matsbær havt stóra ávirkan, soleiðs at gís ella dunna verið ein jólaaftan. Í flestu lorum var to vanligi at eta rast-an fisk og speðið, serliga norðurlandi. Men breið og vískeri, okkur litla býgvur, greitur og tálgaesmet voru ikki óvanligi at hava á borðinum.
 Jólamatgur fingi tey

ofta góðan morgunmat. Okkur mundi sta til borðs í fínu stovu, hetta var ikki vanligt gerandisdagur. Var borðið ikki nógv stórt, at all sluppi at sita inni, var ikki óvanligt, at matstovulíð fekk sær fyrst og síðan konufólk og børn. Hendan morgunin var borðbreitt við dryll, smør, skerpjott, skinskjött o.s. Jólaseyður mundi vera dripið okkra stabið, tað fingi tey harumframt feskitt kjøt at eta.

Jólakøkan við rosinum skal ikki verða gloynd, tí tað mundi vera ein tann vanligasta jólaokan á jolunum í Føroyum fyrr. Jólamatgur var hon á borðinum í flestu húsum.
 Jóladegurin fyrsta jóladag var í flestu støðum feskitt ella næst kjøt við eplum afturvíð og kanska eisini supan.
 Víðvíkjandi matinum annað jólaevnið hevur hesin ikki verið so nógv áðrviss ein fyrsta jóladag.

JÓLAFYRIBRIGDI

Krubbarn

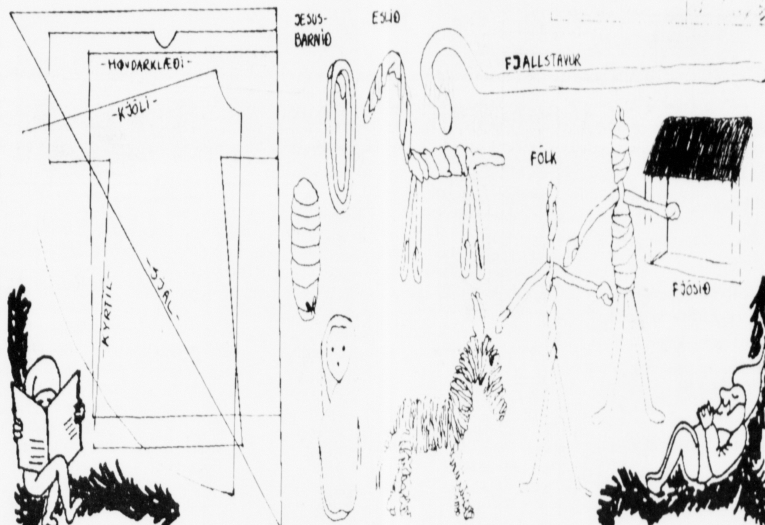
Jólakrubbarn er ein mynd av Jesu føding í fjósinum í Betlehem. Jesus og for-eldur hansara eru fastar myndir. Men ofta eru eisini einglar, hirnar, djór og teir triggjar visu minnir.

Av fyrstan tál var jóla-krubbarn ein katolskur við-ur, eins og jólafræði hevði sín uppruna í protestantiskum umhvøvi.

Í 2. öld tilnevndu tey í Betlehem eitt ástítt fjes til at vera tað fjósið, har

Jesus varð føddur. Hetta var ein hola, sum hirnarar høvdu bygt. Seinni varð ein kirkja bygd kring hesa hola, og higar komu fólk á pilgrimsferð. Hetta høvdu fólk sum fyrmynd, tað tey runt íkring gjørdur sær krubbarn.
 Eftir hetta varð býrjal at spæla krubbeleikar. Hetta hendi longu í 10. öld, t.d. í enskum og týskum kirkjum. Hesin slíkur menti seg, soleiðs at heil sjónleikar voru til. Tað eru fólk og far úr hesum

leikum, sum saman við heilskildum, fjósið eru vorðin til tær krubbarn, sum vit kenna í dag.
 To skal víðmerkjast, at krubbarn og krubbspæl fyrst og fremst høvdu til í kleysturkirkjunum, tað slíknir tók seg upp. Nakal seinni varð hann eisini vanligur í sóknar- og bygdakirkjum, har hann at enda er kominn inn í heimini.



JÓLAHALD Í ØÐRUM LONDUM

Frakland

Í Fraklandi, har flestu fólk eru katolíkar, hevur jóla-krubbarn stóran týdning – stóri ein jólafræði. Longu fyrst í desember verður býrjal at gera krubbarna klára bæði heima við hús og í kirkjuni. Nógva stabið telja tey sær fólk og djór úr træi at seta í krubbarna, og í kirkjuni er eisini vanligi at nýta livandi menniskju og djór í krubbarni undir gudstænastuni um jól.

Í kapellinum á einum sjúkrahúsi í býnum Lyon hava tey fyrst í legga tað síst fœdda barnið í krubbarna jólanatt, og í landspartinum Provence verður síst fœdda lamhið lagt í krubbarna.
 Fraklendingar fara til módnattarressu jólanatt. Áhefnar ferð verður frá húsnum leggia øll nakrar skógvir hjá sær framman fyri jólafræðum, og tað tey koma heim aftur, hava øll fingið hvørt sín bunka av jólafræðum frá jólanatti.

num (Père Noël) rúndan um skógarnar.
 Jólanatt skal eldurin brenna alla náttina sum eitt tekin um ljósið, sum rekur myrkuráttur, og morgunin eftir fáa tey smæstu barnini gávur. Henda dagin vitja næst-ingar hvønn annan.
 Aftan á jól fara tey stóru barnini og tey ungú upp í fjøllini at standa á skium ella á skjalagjó.

GRANNTRÆIÐ

Træið raknast ikki við aftur, fyrr enn tað í einum gær, stagað saman við øðrum trøum, høvdi ein mann siga: «Sum tað er stasligt! Vit fara ikki at taka nakal annað enn akkurát hatta!».

Nu komu stasleikdir tannarar og boru grann-træið innar í ein stóran, deligan skála. Ymsu stabið á veggnum hingu andlitsmyndir, og við tann stóra ovnin við flisum stóðu tveir kinnverksir vasar við leyvum á lokinum.

Har voru ruggestolar, silkisfótt, stór borð full av myndabókum og leikum fyri hundarð ferðir hundarð ríkslidalur – í hvussu er segdu barnini so. Og granntræið varð reist í einum stórum ílari, sum var fult av sandi, men eingin sa, at tað var eitt ílari, tí uttan um tað varð hongt eitt grønt klæði, og ílarið stabið á veggnum hingu andlitsmyndir, og við tann stóra ovnin við flisum stóðu tveir kinnverksir vasar við leyvum á lokinum.

gentur stakast við at pynta tað. Á greinarar hongdu tey smá net klípt av lagurilutum pappiri. Hvert netið var fyllt við sukrugløggi. Gylt streipi og valnótir hingu á trænum eins og tey voru vaksni í fast, og fyrr hundarð reyð, blá og hvít smá ljós voru sett fast á greinarar, tey sá so livandi út sum menniskju – tað hevði ongantíð sæð slík stór stjerna av stakakul-gulli sett. Tað var so stasligt – heil underlagst og stasligt.

«Í kvøld», hugsaði øll, «í kvøld fer tað at strála!»
 «A!» hugsaði træið, «hevi tað bert verið kvøld nú! Høvdu ljósin skjótt verið tendrað! Og hvat man ta fara at henda?»
 Munna trø frá skógnum koma at hyggja at sær? Munna graspurvarnar koma at hyggja gjøgnum trúin? Man og fara at vaks fast her og standa

pyntað bæði vetur og summari?»

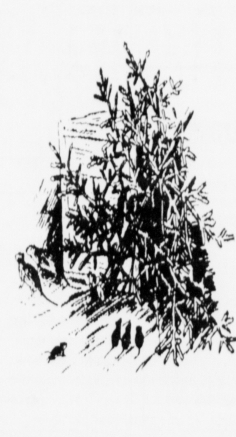
Jú, gott skil hevði tað fyri hesum. Men tað hevði eina ordan bærkapnu av berum longsi, og bærkapina er líka so ringi fyri eitt træ, sum høvduðina er fyri okkum onnur.

Nu voru ljósin tendrað. Á tann glansur, á tann skreyt. Træið skalt á øll um greinum av hesum, soleiðs at eitt av ljósinum setti eil í eina grein. Tað sáð rættuliga.
 «Gud varðveiti okkum!» nistu stovugenturnar og slóku skundsliga.
 Nu tordi træið enn ikki at piprast. Á, sum tað var grúllið! Tað var so bangt

fyri at missa burtur av stasinum hjá sær. Tað var þóra óveiti av øllum glitrim – og nu gingu báðar fløyasburtar, og ein rugva av berum tustu inn eins og atlaða tey at koppa trænum. Tey eldru fólkini komu sinnliga aftan á. Barnini bráðagnadu – men bert eina løtu, so stuttlíkaðu tey sær aftur, so tað rangaði eftir. Tey dansaðu rúndan um træið, og ein gáva fyri og onnur eftir við heinta burtur av.
 «Hvat gera tey?» hugsaði træið. «Hvat fer nú at henda?» Og ljósin brendu líka niður á greinarar, og so hvørt sum tey brendu niður, voru tey slókt, og

slíkn fingur barnini lóvi at herja á træið. Á, tey tustu, so at tað brakði í øllum greinum. Um ikki toppurin og gullstjórnu voru fest í loftið, hevði tað smólið.
 Barnini dansaðu íkring við træna stasliga leikum. Eingin hugdi at trænum uttan tann gamla barnagentan, sum gekk runt og kagað inn millum greinarar, men tað var bert fyri at vita, um ikki barnini høvdu leivt ein eina fíku ella eitt streipi.
 «Sig frá eini søgu!» sig frá eini søgu!» roptu barnini og togðu ein lítlan, tjúkk- ella niður á greinarar, og so hvørt sum tey brendu niður, voru tey slókt, og

tað, sum høvdu vit verið uti-, segh hann, og træið hevur eisini sera gott av at lurtu. Men eg sigi bert frá einari søgu. Vilja tit hoyra ta um lívdi-Aveda ella ta um Klumpi-Dumpa, sum tað niður gjøgnum trappurnar og kortin kom í hásatið og leik prinsessuna –
 «Lívi-Aveda!» roptu summi. «Klumpi-Dumpa!» roptu onnur. Ropt og geyt, að var. Bert granntræið tagdi og hugsaði. «Skal eg als ikki vera við, skal eg als einki gera?» Tað hevði við verið við og havt sín leik-
 Og maðurin segh frá Klumpi-Dumpa, sum tað



niður gjøgnum trappurnar og kortin kom í hásatið og leik prinsessuna. Og barnini klappað og roptu: «Sig frá einari afturlit!» sig frá einari afturlit!» Tey vildu eisini gjarna hoyra seguna um «Lívi-Aveda», men teyingu bert lóvi at hoyra seguna um «Klumpi-Dumpa». Granntræið stóð para kvørt og hugsunar-samt. Ongantíð høvdu taglarnir uti í skógnum sagt frá slíkum. «Klumpi-Dumpa» tað niður gjøgnum trappurnar og leik kortin prinsessuna. «Ja, ja, soleiðs gangur fyri seg í verðini!» hugsaði grann-træið og trúð, at segnar veruligi, tí tað var ein so

nettur maður, sum greiddi frá henni. «Ja, ja, hvør veit!» kanska fari og eisini at detta niður gjøgnum trappurnar og fái eina prinsessu!» Og tað gjøddi seg til næsta dag at vera litið í ljós og leikapetti, gulli og frukti.

Frámhald